

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Кафедра перекладу

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Завідувачка кафедри

Висоцька Т.М.

«29» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Теорія мовленнєвої номінації»

Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність	B11 Філологія
Спеціалізація.....	B11.41 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
...	
Рівень вищої освіти.....	Другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма	«Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»
Статус.....	вибіркова
Загальний обсяг.....	8 кредитів ЄКТС (240 годин)
Форма підсумкового контролю	диференційований залік
Термін викладання.....	2-й семестр, 3-4 чверті
Мова викладання.....	українська

Викладач: проф. Дьячок Н.В.

Пролонговано: на 20__/20__н.р. _____ «__»__20__р.

(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__н.р. _____ «__»__20__р.

(підпис, ПІБ, дата)

Дніпро
НТУ «ДП»
2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія мовленнєвої номінації» для магістрів освітньо-професійної програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» спеціалізації B11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська спеціальності B11 Філологія. Нац. тех. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. перекладу. Дніпро: НТУ «ДП», 2025. 11 с.

Розробник:

–Дьячок Наталія Василівна - доктор філологічних наук, професор кафедри перекладу Національного технічного університету «Дніпровська політехніка».

Робоча програма регламентує:

- мету дисципліни;
- дисциплінарні результати навчання;
- базові дисципліни;
- обсяг і розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять;
- програму дисципліни (тематичний план за видами навчальних занять);
- алгоритм оцінювання рівня досягнення дисциплінарних результатів навчання (шкали, засоби, процедури та критерії оцінювання);
- інструменти, обладнання та програмне забезпечення;
- рекомендовані джерела інформації.

Робоча програма призначена для реалізації компетентнісного підходу під час планування освітнього процесу, викладання дисципліни, підготовки студентів до контрольних заходів, контролю провадження освітньої діяльності, внутрішнього та зовнішнього контролю забезпечення якості вищої освіти, акредитації освітніх програм у межах спеціальності.

Погоджено рішенням науково-методичної комісії спеціальності B11 Філологія (протокол № 1 від 29.08.2025).

ЗМІСТ

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	4
3 БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ	4
4 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	4
5 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	4
6 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	5
6.1 Шкали	5
6.2 Засоби та процедури	6
6.3 Критерії	7
7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	9
8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	9

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «Теорія мовленнєвої номінації» – професійне визначення номінативного статусу мовленнєвих і мовних одиниць, що імплементовано у структурному й ономасіологічному моделюванні цих одиниць, які є скороченими вербальними еквівалентами словосполучень і окремих слів і тому функційно й семантично їм тотожні.

2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Шифр ДРН	Дисциплінарні результати навчання (ДРН)
	Зміст
ДРН - 01	Знати основні теоретичні концепції мовленнєвої номінації, види номінації та механізми словотворення, вміє аналізувати процеси словесної номінації у різних комунікативних контекстах.
ДРН - 02	Вміти ідентифікувати та класифікувати мовні одиниці за типами номінації, формулювати власні приклади мовленнєвої номінації та застосовувати теоретичні знання для інтерпретації лексичних і семантичних явищ у текстах.
ДРН - 03	Критично оцінювати теоретичні підходи до вивчення мовленнєвої номінації, порівнювати різні наукові точки зору та формулювати аргументовані висновки щодо закономірностей номінаційних процесів у мовленні.

3 БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни	Здобуті результати навчання
Загальне мовознавство	Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні мовознавчі напрями і школи. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти мовознавства. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного мовного матеріалу.

4 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Вид навчальних занять	Розподіл за формами навчання, години					
	денна			заочна		
	обсяг	аудиторні заняття	самостійна робота	обсяг	аудиторні заняття	самостійна робота
лекційні	120	38	82	120	10	110
практичні	120	38	82	120	10	110
РАЗОМ	240	76	164	240	20	220

5 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	ЛЕКЦІЇ	120
ДРН - 01 ДРН - 02 ДРН - 03	1. Критерії визначення способів утворення мовних та мовленнєвих одиниць. Поняття способу словотвору.	40

	Засіб словотвору як критерій визначення способу.	
	Вмотивованість як другий критерій визначення способу словотвору. типи вмотивованості.	
ДРН - 01 ДРН - 02 ДРН - 03	2. Слово і словосполучення в мові й мовленні. Поняття номема. Номема комплексного зразка. Загальні відомості про універбацію, про номему на зразок «словосполучення + еліптичний універб», вербальний та полівербальний репрезентанти номема. Проблема визначення аббревіації як актуального процесу. Номема на зразок «словосполучення + аббревіатура». Мовленнєва компресія як когнітивний спосіб оприявлення універсальної тенденції компенсаторності.	40
ДРН - 01 ДРН - 02 ДРН - 03	3. Оприявлення номем в різних мовленнєвих контекстах. Компресиви студентського субкоду в індоєвропейських мовах. Воєнний дискурс як простір імплементації синтетичних реалізацій номем. Особливості універбації в словацькій мові. Особливості аббревіації як засобу лінгвальної компресії в польській мові. Особливості універбації та аббревіації в англійській та німецькій мовах.	40
	ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	120
ДРН - 01 ДРН - 02 ДРН - 03	1. Особливості універбації. Квазіунівербація та квазіуніверби. 1.2. Квазіунівербація та принцип універбальної аналогії. 1.3. Оказіональні універби. 1.4. Особливості міжмовної універбації.	40
ДРН - 01 ДРН - 02 ДРН - 03	2. Ономасіологічні особливості номінативних одиниць. Структура ономасіологічної моделі універбів. 2.2 Типологія ономасіологічних базисів та ознак. 2.3 Дієприкметники та дієприслівники як окремий клас універбів. 2.4 Універбальна омонімія як результат процесу номінації.	40
ДРН - 01 ДРН - 02 ДРН - 03	3. Моделювання номінативних процесів. 3.1 Актуальні процеси номінації. 3.2 Перспективи розвитку й тривалості цих процесів. 3.3 Моделювання способів творення нових номінацій. 3.4 Основи мультимодального підходу.	40
	РАЗОМ	240

6 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Сертифікація досягнень студентів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання студента за дисципліною.

6.1 Шкали

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних здобувачів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре/Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховується, якщо здобувач отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

6.2 Засоби та процедури

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії здобувача за вимогами НРК до 7го кваліфікаційного рівня під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Здобувач на контрольних заходах має виконувати завдання, орієнтовані виключно на демонстрацію дисциплінарних результатів навчання (розділ 2).

Засоби діагностики, що надаються здобувачам на контрольних заходах у вигляді завдань для поточного та підсумкового контролю, формуються шляхом конкретизації вихідних даних та способу демонстрації дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики (контрольні завдання) для поточного та підсумкового контролю дисципліни затверджуються кафедрою.

Види засобів діагностики та процедур оцінювання для поточного та підсумкового контролю дисципліни подано нижче.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдання під час лекцій	комплексна контрольна робота (ККР)	визначення середньозваженого результату поточних контролів;
практичні	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдань під час практичних занять		виконання ККР під час заліку за бажанням студента

Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань. Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного завдання.

Якщо зміст певного виду занять підпорядковано декільком складовим опису кваліфікаційного рівня за НРК, то інтегральне значення оцінки може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюються викладачем.

За наявності рівня результатів поточних контролів з усіх видів навчальних занять не менше 60 балів, підсумковий контроль здійснюється без участі студента шляхом визначення середньозваженого значення поточних оцінок.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен здобувач під час заліку має право виконувати ККР, яка містить завдання, що охоплюють ключові дисциплінарні результати навчання.

Кількість конкретизованих завдань ККР повинна відповідати відведеному часу на виконання. Кількість варіантів ККР має забезпечити індивідуалізацію завдання.

Значення оцінки за виконання ККР визначається середньою оцінкою складових

(конкретизованих завдань) і є остаточним.

Інтегральне значення оцінки виконання ККР може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюється кафедрою для кожної складової опису кваліфікаційного рівня за НРК.

6.3 Критерії

Реальні результати навчання здобувача ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії здобувача для демонстрації досягнення результатів навчання.

Для оцінювання виконання контрольних завдань під час поточного контролю лекційних і практичних занять в якості критерію використовується коефіцієнт засвоєння, що автоматично адаптує показник оцінки до рейтингової шкали:

$$O/ = 100 a/m,$$

де a - число правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій відповідно до еталону рішення; m - загальна кількість запитань або суттєвих операцій еталону.

Індивідуальні завдання та комплексні контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для магістерського рівня вищої освіти подано нижче.

Загальні критерії досягнення результатів
навчання для 7-го кваліфікаційного рівня за НРК
(магістр)

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
<i>Знання</i>		
♦ спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Відповідь відмінна – правильна, обґрунтована, осмислена.	95-100
	Характеризує наявність: – спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень; – критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей	
	Відповідь містить не грубі помилки або описки	90-94
	Відповідь правильна, але має певні неточності	85-89
	Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована	80-84
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	74-79
	Відповідь фрагментарна	70-73
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення студента про об'єкт вивчення	65-69
	Рівень знань мінімально задовільний	60-64
<i>Уміння/навички</i>		
♦ спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної	Відповідь характеризує уміння: – виявляти проблеми; – формулювати гіпотези; – розв'язувати проблеми; – оновлювати знання; – інтегрувати знання; – провадити інноваційну діяльність; – провадити наукову діяльність	95-100

діяльності з метою розвитку нових знань та процедур; ♦ здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах; ♦ здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності з не грубими помилками	90-94
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	85-89
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	80-84
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації чотирьох вимог	70-73
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань за зразком	65-69
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, але з неточностями	60-64
Рівень умінь/навичок незадовільний		<60
Комунікація		
♦ зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Зрозумілість відповіді (доповіді).	95-100
	<i>Мова:</i> правильна; чиста; ясна; точна; логічна; виразна; лаконічна. <i>Комунікаційна стратегія:</i> – послідовний і несуперечливий розвиток думки; – наявність логічних власних суджень; – доречна аргументації та її відповідність відстоюваним положенням; – правильна структура відповіді (доповіді); – правильність відповідей на запитання; – доречна техніка відповідей на запитання; – здатність робити висновки та формулювати пропозиції; – використання іноземних мов у професійній діяльності	
	Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами	90-94
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)	74-79
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)	70-73
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)	65-69

	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибамі (сумарно не реалізовано 10 вимог)	60-64
	Рівень комунікації незадовільний	<60
Відповідальність і автономія		
♦ управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів; ♦ відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів; ♦ здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії	Відмінне володіння компетенціями: – використання принципів та методів організації діяльності команди; – ефективний розподіл повноважень в структурі команди; – підтримка врівноважених стосунків з членами команди (відповідальність за взаємовідносини); – стресовитривалість; – саморегуляція; – трудова активність в екстремальних ситуаціях; – високий рівень особистого ставлення до справи; – володіння всіма видами навчальної діяльності; – належний рівень фундаментальних знань; – належний рівень сформованості загальнонавчальних умінь і навичок	95-100
	Упевнене володіння компетенціями відповідальності і автономії з незначними хибамі	90-94
	Добре володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано дві вимоги)	85-89
	Добре володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано три вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано чотири вимоги)	74-79
	Задовільне володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано п'ять вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано шість вимог)	65-69
	Задовільне володіння компетенціями відповідальності і автономії (рівень фрагментарний)	60-64
	Рівень відповідальності і автономії незадовільний	<60

7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Технічні засоби навчання.
2. Дистанційна платформа MOODLE, TEAMS.
3. Друкований та роздатковий матеріал.

8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Дьячок Н. В. Основы теории мовленнєвої номінації (на матеріалі номем з домінантою-словосполученням): монографія / Н. В. Дьячок. Дніпро, «Ліра». 2023. 226 с.
2. Ten Hacken, Pius; Panocová, Renáta. *Word Formation as a Naming Device*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2024. — 312 с.

Допоміжні

1. Івко О. С. Parameters of Describing of Synonymy and Antonymy of Verbal Univerbs // Параметры описания синонимии и антонимии глагольных универбов // Transformations in contemporary society: humanitarian aspects / Трансформації в сучасному суспільстві: Гуманитарні аспекти. The Academy of Management and Administration in Opole, 2017. P. 115–119.
2. Івко О. С., Дьячок Н. В. Дієслівні компресиви в мовленні українських військових: шляхи розвитку. Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,

Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»): журнал. 2023. № 7(13) 2023. С. 170-183.

3. Шпітько І. М. Семантична модель мотивації та номінації соматизму *обличчя* в сучасних слов'янських мовах / І. М. Шпітько // International research and practice conference «Contemporary issues in philological sciences: experience of scholars and educationalists of Poland and Ukraine»: Conference Proceedings, April 28-29, 2017. Lublin. – С. 32 – 36.

4. Zhang H. The correlation between nativelike selection and prototypicality: a multilingual onomasiological case study using semantic embedding // *arXiv preprint*. 2024. arXiv:2405.13529. URL: <https://arxiv.org/abs/2405.13529>

Електронні ресурси

1. <https://mazovia.pl/pl/slownik-skrotow.html>
2. <https://www.tlumaczenia-budowlane.pl/darmowe-slowniki-techniczne/skroty-polskie>
3. https://tipy.interia.pl/artukul_12549,jakie-sa-polskie-skroty-internetowe.html
4. <https://scroll.morele.net/rozrywka/skroty-mlodziezowe-ale-beka-xd-co-to-znaczy-xd-lol-boomer-czy-cringe/>
5. https://uk.wikisource.org/wiki/%D0%A1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D1%85_%D1%81%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D0%BD%D1%8C
6. Narodowy Korpus Języka Polskiego – NKJP: <http://www.nkjp.pl/>
7. Генеральний регіонально анотований корпус української мови (ГРАК) <https://uacorporus.org/>
8. [bnc] British National Corpus <https://www.english-corpora.org/bnc/>

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«Теорія мовленнєвої номінації» для магістрів освітньо-професійної програми
«Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» зі
спеціальності В11 Філологія**

Розробник:
Дьячок Наталія Василівна

В редакції автора

Підготовлено до виходу в світ
у Національному технічному університеті
«Дніпровська політехніка».

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842 від 11.06.2004
49005, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19